

Verantwoording

Food Top 100

Tekst: Norbert van der Werff, Onno van Bekkum

Foto: Henk Riswick

- ▶▶▶ **De Food Top 100 is de ranglijst van de grootste honderd Nederlandse ondernemingen in de voedingsmiddelenindustrie. Het is een gezamenlijk initiatief van vakblad EVMi en Nyenrode Business Universiteit. De Food Top 100 is donderdag 2 februari gepresenteerd tijdens een symposium op Nyenrode in Breukelen. Hoe is deze ranking tot stand gekomen?**

Het onderzoek voor de Food Top 100 is uitgevoerd door dr. ir. Onno van Bekkum, gastdocent bij Nyenrode in diverse modules van het Executive MBA Food & Finance en eigenaar van CO-OP Champions, adviesbureau voor coöperatie-ontwikkeling. Hij heeft gebruikgemaakt van diverse databases, waaronder het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Ook zijn op internet gepubliceerde jaarverslagen geraadpleegd. Van Bekkum is bij het onderzoek

ondersteund door de redactie van EVMi. De Food Top 100 is voor de tweede keer uitgebracht. De eerste publicatie was in december 2008 en betrof cijfers over 2007. De huidige editie bevat de omzet over 2010 en in een enkel geval oudere cijfers omdat bedrijven hun jaarverslag nog niet hebben gedeponereerd bij het Handelsregister. Ze hebben daar na het einde van het jaar nog dertien maanden voor en die termijn was bij het ter perse gaan van deze publicatie nog niet verstreken. Daar waar de gegevens nog niet publiek beschikbaar waren, heeft Van Bekkum getracht de gegevens langs andere weg te verkrijgen. Sommige ondernemingen rapporteren op basis van gebroken boekjaren. In die gevallen is getracht de meest recente cijfers te vermelden. In een enkel geval betreft dat het jaar 2011. In de Food Top 100 staan Nederlandse voedingsmiddelenbedrijven. Onder deze definitie vallen fabrikanten en leveranciers die grondstoffen of ingrediënten, halfproducten of eindproducten leveren aan de retail, horeca of aan andere voedingsmiddelenbedrijven of handelsondernemingen. Het gaat hier om het deel van de keten ná de agrarische productie op de boerderij.

Food en feed

De voedingsmiddelenindustrie is zeer divers. Veel ondernemingen zijn zowel actief in food als in feed en soms worden ook ingrediënten geleverd voor de farmaceutische industrie. Unilever bijvoorbeeld produceert naast voedingsmiddelen ook 'home care' (schoonmaakmiddelen) en 'personal care' (producten voor lichaamsverzorging), en Wessanen heeft ook retailactiviteiten. Bij bedrijven met een aanzienlijk aandeel non-food is dat deel voor de Food Top 100 zoveel mogelijk 'weggesneden'. Alleen het deel voeding is dan vermeld. Ook hier geldt dat die gegevens wel beschikbaar moeten zijn. In een enkel geval is er een schatting gemaakt van het fooddeel.

Nederlandse dochters

In de Food Top 100 zijn Nederlandse ondernemingen opgenomen met hun binnen- en buitenlandse omzet. Daarnaast zijn Nederlandse dochters van buitenlandse ondernemingen opgenomen, mits zij daadwerkelijk in Nederland produceren. Een buitenlandse multinational met een verkoop- & marketingkantoor in Nederland is dus niet in de Food Top 100 opgenomen.

Een aantal ondernemingen staat dit jaar voor het eerst in de lijst. Enkele groeiden en veroverden zo hun plaats in de Food Top 100, andere ontbraken ten onrechte in de eerdere editie. Sommige partijen maakten zich bij ons kenbaar en aanvullend speurwerk leverde ook 'nieuwe' ondernemingen op. Het is echter onvermijdelijk dat er ook in de nieuwe Food Top 100 omissies zijn. Bovendien zijn er bedrijven die niet in de lijst staan omdat ze een instemmingsverklaring hebben om de cijfers elders te deponeren. Het kan ook zijn dat buitenlandse ondernemingen de cijfers niet per land uitsplitsen.

CO-OP Champions

CO-OP Champions is een bureau voor coöperatie-ontwikkeling, opgericht in 2010 door dr. Ir. Onno van Bekkum. Van Bekkum is Wageningen econoom en promoveerde in 2001 bij Nyenrode. Sinds tien jaar doceert hij in diverse modules van het Nyenrode Executive MBA Food & Finance. Hij beheert databases over coöperaties in Nederland en food & agribusiness coöperaties wereldwijd en produceert jaarlijks diverse ranglijsten. Hij doet studies, verzorgt bestuurdersworkshops en adviseert coöperaties in binnen- en buitenland. Voor meer informatie, zie www.coopchampions.com.

Er zijn dan geen afzonderlijke data over de Nederlandse activiteiten beschikbaar.

Innovatie

De Food Top 100 is dus samengesteld aan de hand van de omzet. Daarnaast zijn er deellijsten gemaakt voor innovativiteit en het aantal vrouwen in het bestuur. Bovendien is gekeken naar duurzaamheid.

De mate waarin een bedrijf bezig is met innovatie, is gemeten aan de hand van de budgetten voor research & development. Van Bekkum heeft bij zijn onderzoek gescoord op de termen 'research', 'R&D' en 'onderzoek'. Hij heeft vastgesteld dat het aantal ondernemingen dat rapporteert over R&D klein is. In de R&D-lijst is het budget voor R&D afgezet tegen de totale omzet. Behalve voor DSM, die R&D per segment rapporteert, is er dus geen opsplitsing gemaakt tussen R&D voor food en nonfood activiteiten.

Ook bij bedrijven die wel rapporteren over onderzoek is het lastig het exacte R&D-budget te achterhalen. Zo staat er bij Heineken

op de balans de kosten van "software, research and development and other". Agrico rapporteert over R&D slechts in termen van het aantal medewerkers. In dat geval is dat aantal vermenigvuldigd met de gemiddelde personeelskosten per fte om tot het R&D-budget te komen.

Vrouwen

Naast innovatie is er in de Food Top 100 aandacht voor vrouwelijke bestuurders. Daarbij is gekeken naar het aantal vrouwelijke directieleden en leden van de Raad van Commissarissen. Dat aantal is geteld op basis van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Die gegevens kunnen dus enigszins gedateerd zijn.

Omdat een grote onderneming meer bestuursleden heeft dan een klein bedrijf is het aantal vrouwen afgezet tegen het totaal aantal bestuurders. Zo is het percentage vrouwelijke bestuurders verkregen. Alleen over bedrijven waar vrouwelijke bestuurders werden 'aangetroffen', is gerapporteerd.

Duurzaamheid

Verschillende vormen van duurzaamheid zijn moeilijk te vergelijken. Iedere consument heeft daar andere ideeën over. Voor de één is dierenwelzijn leidend, de ander vindt fairtrade of biologisch het belangrijkste. Duurzaamheid is echter een belangrijk thema en daarom is toch getracht duurzaamheid meetbaar te maken. Van Bekkum is van de honderd ondernemingen nagegaan of ze een duurzaamheidsverslag hebben uitgebracht en of er in het jaarverslag aandacht wordt besteed aan duurzaamheid. Van die verslagen heeft hij het aantal pagina's geteld. Ook heeft hij gekeken naar de informatie over duurzaamheid op de Nederlandse website of op de internationale, corporate website. De redactie van EVMI heeft deze informatie gewogen en een winnaar bepaald. Deze award is geen prijs voor het duurzaamste bedrijf. Welke onderneming het meest duurzaam is, is namelijk moeilijk objectief vast te stellen. Wel is de award de erkenning voor de aandacht die het bedrijf aan duurzaamheid besteedt. <<<

Spanning bij de bekendmaking van de ranglijst tijdens de vorige editie in 2008.